

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Isos Kálmán*

Cím: *Liszt Ferenc és az Operaház megnyitása*

Forrás: *8 órai ujság*

Bp

(Hely)

1924. 9. 28.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Liszt Ferenc

Idő

"1924"

Személy

Liszt Ferenc és az Operaház megnyitása

Podmaniczky Frigyes báró nem engedte a királydalt előadni. Liszt Ferenc nem szerepelt a megnyitáson. — A királydal premierjén nem volt az Operaházban.

Liszt Ferenc minden idők zenészeinek legmértöbb fejedelme megszokta volt, hogy ne legyen nagy horderejű művészi esemény, mely ne érezné szükségét annak, hogy az ő lángszénének fénye oda is hintse sugarait. Uralkodók megtiszteltetésnek érezték, ha a védnökségük alatt álló vagy udvarukban lezajló ünnepélyeken Liszt megjelent. Mi sem természetesebb, hogy Liszt, ki a magyar Zeneakadémiából európai hírű intézetet akart csinálni, nagy figyelemmel kísérte az opera ápolására rendelt királyi épület emelését. E figyelem még arra is kiterjedt, hogy vajjon a hazai zeneszerzők az opera szobrászi díszében helyet foglalnak-e? s névszerint *Doppler* Ferencért és *Mosonyi* Mihályért szállt sikra, s ajánlotta, hogy kettejük relief arcképe méltó helyre kerüljön. Mi sem természetesebb, hogy arra gondol, mit írjon a megnyitási ünnep alkalmára. *Táborszky Ferdinándnak*, akkori pesti kiadójának 1883 március 11-ikén megírja, hogy miután kérdéses, él-e esztendőre, már most megirt egy királydalt egy régi dallam felhasználásával. Ehhez ifj. *Ábrányi Kornél* ír szöveget. A zenekari vezérkönyvet husvét hetében küldi. Az előadás a megnyitáskor legyen. Addig „hallgassunk felőle”. 1884 június 30-ikán sűrgeti a korrekturákat s jelzi, hogy a vezérkönyvet *Táborszky*nak el fogja küldeni „az új királyi magyar nemzeti színházban való esetleges előadás” céljából. Julius hó 20-ikán ismét a korrekturákról ír s kéri a nyomtatott zongorakivonatot, hogy annak megfelelően írja meg a vezérkönyvet, a

mely „sziklaszilárdan maradjon meg”. Szeptember 6-ikán már a szolamok kiírását sűrgeti s kéri, hogy a csatolt leveleket juttassa el *Podmaniczky* báróhoz, *Erkel* Ferenchez és *Ábrányi*hoz.

Eddig az ügy rendben ment, de a komplikációk nem maradtak el.

A mű az intéző köröknek nem tetszett, kifogásolták a kölcsönvett kuruc dallamot

s alighanem kifogásolták, de nem merték megmondani a dal egyszerűségét. A hetvenhárom éves Lisztnek ez valóban ama öreg korában írt műveihez tartozik, amikor a dallamot oktávokban, minden kíséret vagy ellenpontozás nélkül írta le. Fő ok föltétlenül a loyális érzelem volt. A magyar ember ha loyális, kétségbeejtően az. *Podma-*

niczky báró ki is fejtette ezt a felfogását, ez 1884. szeptember 17-én kelt s ebben kifejti, hogy igaz, hogy nagy megtiszteltetés *Liszt*-darabbal inauguralni az operát, de a dallama „egy általánosan ismert és a legmagasabb uralkodóház ellen irányult forradalmi dalból van kölcsönözve”, ez lehetetlenné teszi, hogy „a legmagasabb udvar jelenlétében s egy oly intézet megnyitási ünnepélye alkalmával, mely létrejöttét Ő Felsége bőkezűségének köszönheti”, adják elő. Liszt sietett a válasszal s már szeptember 21-én közli, hogy „e dallam legelőször *Bartalus István* anthológiájában ismerkedtem meg s meghatott határozott, kife-

jező s mesterkéletlen jellegével, azonnal el-
láttam egy győzelmi végzettrésszel” mit
sem törődve tovább egykori forradalmi
szövegének szellemével, fölkértem ifj.
*Ábrányi Kornél*t egy új, kiválóan loyális
szöveg írására. Éljen a király végsorral...
„A zene maradjon mindenkor csak zene,
minden felesleges és ártalmas magyarázgatást kizárva”. Kifejti továbbá, hogy koránt
sem erőszakolja e darab előadását s a határozatot *Podmaniczky*ra bizza, a hangjegy anyag azonban *Táborszky*nál készen van és rendelkezésre áll. E levelet másolatban közölte *Liszt* *Táborszky*val és hozzátette, hogy a Királydal „hála *Ábrányi* (junior) loyális szövegének egy költészeti és zenei kiegyezést” nyújt.

Ebből *Podmaniczky*nak értenie kellett volna, de nem akart s

a Királydalt nem adták elő.

Ez végtelenül bántotta Lisztet, ki ugyan egy fejedelmi gesztussal elfogadta azt a közvetett ajánlatot (*Erkel Sándor*ét), hogy a Királydalt majd valamilyen rendkívüli alkalommal, pl. *Erkel* Ferenc *István* királyának premierjén mutatják be. Ez ugyan nem történt meg, mert az *István* király első előadása után 11 nappal, azaz 1885 március 25-ikén egy rendkívüli (olesó helyvárak) mellett tartott operai estén előadták *Liszt* I. Rapszodiáját zenekarra, a Királydalt s utána... *Delibes*: *Naïlla* c. balletjét. *Liszt* műveinek sikere, az egykoru hírek szerint óriási volt, s mindkét darabot meg kellett ismétetni. *Liszt* Ferenc azonban, aki aznap délelőtt *Siposs Antal* növendékeinek hangversenvére elment, az operai előadáson nem jelent meg. Igaza volt!

Dr. Isos Kálmán.

osi házinymonda 1923